

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема. Кістки верхньої кінцівки.

Мета – вивчити будову кісток верхньої кінцівки.

Матеріали: скелет людини, кістки кінцівок, атлас анатомії людини, підручники.

ЗМІСТ ЛАБОРАТОРНОГО ЗАНЯТТЯ

Скелет верхньої кінцівки утворений поясом верхньої кінцівки та кістками вільної верхньої кінцівки.

Завдання 1. Розгляньте будову кісток *пояса верхньої кінцівки*, або *грудного пояса*, до яких належать *лопатка (scapula)* і *ключиця (clavicula)* (рис. 1).

Зарисуйте будову **лопатки** (див. рис. 1) і позначте її основні структури: *кути, краї, ость лопатки, надплечовий відросток (акроміон), дзьобоподібний відросток, надостъову ямку, підостъову ямку, підлопаткову ямку, суглобову западину.*

Розгляньте й зарисуйте будову **ключиці**: *тіло, грудинний кінець, надплечовий кінець; грудинну суглобову поверхню, надплечову суглобову поверхню, конусоподібний горбок і трапецієподібну лінію.*

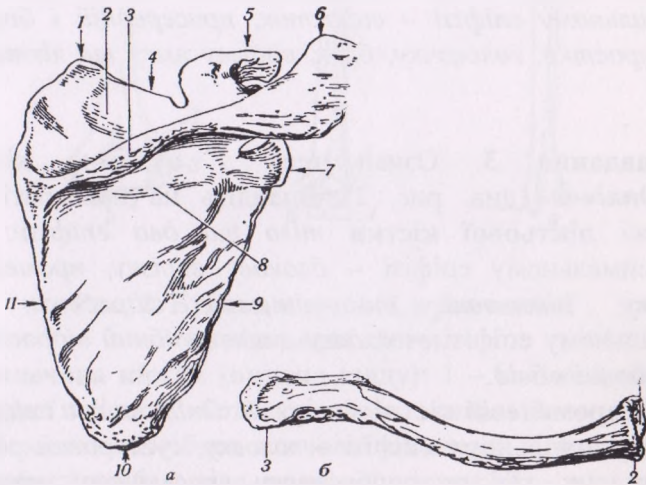

Рис. 1. Кістки пояса верхньої кінцівки:

а – права лопатка (вигляд ззаду): 1 – верхній кут; 2 – надостъова ямка; 3 – ость лопатки; 4 – верхній край лопатки; 5 – дзьобоподібний відросток; 6 – надплечовий відросток (акроміон); 7 – бічний кут; 8 – підостъова ямка; 9 – бічний край; 10 – нижній кут; 11 – присередній край;

б – ключиця: 1 – грудинна суглобова поверхня; 2 – грудинний кінець; 3 – надплечовий (акроміальний) кінець

Завдання 2. Розгляньте будову скелета *вільної верхньої кінцівки*. До кісток вільної верхньої кінцівки належать *плечова (humerus), ліктьова (ulna) та променева (radius) кістки* (рис. 2) і *кістки кисті (ossa manus)* (рис. 3).

Замалюйте силует *плечової кістки* спереду та ззаду і позначте *тіло (діафіз) і два кінці (епіфізи)*; на *проксимальному епіфізі* – *головку, великий і малий горбки, анатомічну шийку, хірургічну шийку*; на *дистальному епіфізі* – *виросток, присередній і бічний надвиростки, головочку, блок, вінцеву ямку та ліктьову ямку*.

Завдання 3. Ознайомтеся з будовою кісток *передпліччя* (див. рис. 2). Знайдіть на препараті чи муляжі *ліктьової кістки тіло та два епіфізи*; на *проксимальному епіфізі* – *блокову вирімку, променеву вирімку, ліктьовий та вінцевий відростки*; на *дистальному епіфізі* – *головку, шилоподібний відросток, суглобовий обвід*.

На *променевій кістці* відшукайте *тіло та два епіфізи*; на *проксимальному епіфізі* – *головку, суглобовий обвід, шийку*, на *тілі* – *горбистість променевої кістки, міжкістковий край*, на *дистальному епіфізі* – *шилоподібний відросток, ліктьову вирімку, зап'ясткову суглобову поверхню*.

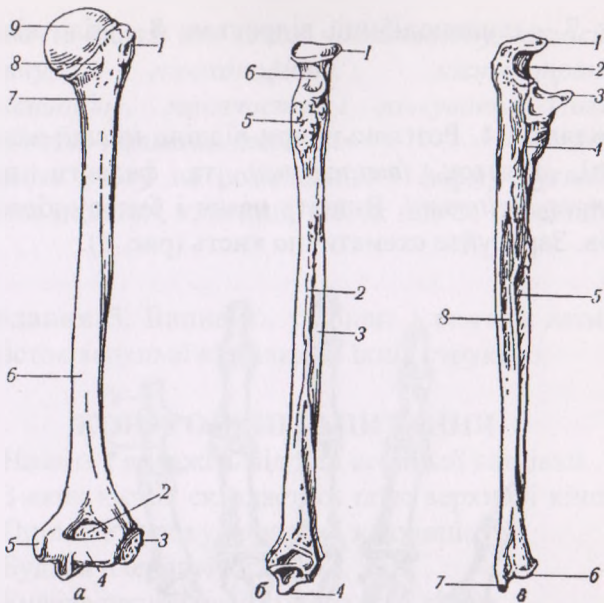

Рис. 2. Будова плечової, променевої та ліктьової кісток:

а – плечова кістка (вигляд ззаду): 1 – великий горбок плечової кістки; 2 – ліктьова ямка; 3 – бічний надвиросток; 4 – блок плечової кістки; 5 – присередній надвиросток; 6 – тіло плечової кістки; 7 – хірургічна шийка; 8 – анатомічна шийка; 9 – головка плечової кістки;

б – променева кістка: 1 – головка променевої кістки; 2 – міжкістковий край; 3 – тіло променевої кістки; 4 – шилоподібний відросток; 5 – горбистість променевої кістки; 6 – шийка променевої кістки;

в – ліктьова кістка: 1 – ліктьовий відросток; 2 – блокова вирізка; 3 – вінцевий відросток; 4 – горбистість ліктьової кістки; 5 – міжкістковий край; 6 – головка ліктьової кістки;

кістки; 7 – шилоподібний відросток; 8 – тіло діктьової кістки

Завдання 4. Розгляньте три відділи *кисті*: зап'ясток (*carpus*), п'ясток (*metacarpus*) та фаланги пальців (*phalanges digitorum*). Вивчіть назви і будову кісток цих відділів. Зарисуйте схематично кисть (рис. 3).

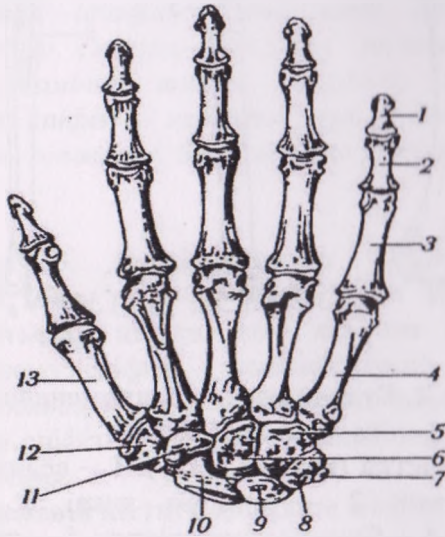

Рис. 3. Скелет правої кисті (тильна ділянка):

1 – кінцева (дистальна, нігтьова) фаланга; 2 – середня фаланга; 3 – проксимальна фаланга; 4 – п'ята п'ясткова кістка; 5 – гачкувата кістка; 6 – головчаста кістка; 7 – горохоподібна кістка; 8 – тригранна кістка; 9 – півмісяцева кістка; 10 – човноподібна кістка; 11 – трапецієподібна кістка; 12 – кістка-трапеція; 13 – перша п'ясткова кістка

Позначте кістки зап'ястка: *човноподібну, півмісяцеву, тригранну, горохоподібну, кістку-трапецію, трапецієподібну, головчасту і гачкувату*. Позначте кістки п'ястка і фаланги пальців.

Зверніть увагу на розміщення і форму суглобових поверхонь лопатки, ключиці, кісток плеча, передпліччя і кисті.

Завдання 5. Випишіть у зошит і вивчіть латинські назви кісток верхньої кінцівки та їхніх структур.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Назвіть і покажіть відділи верхньої кінцівки.
2. З яких кісток складається пояс верхньої кінцівки? Опишіть будову лопатки і ключиці.
3. Будова плечової кістки.
4. Будова променевої та ліктьової кісток.
5. Покажіть на скелеті відділи кисті і назвіть кістки, які до них належать.
6. Опишіть будову кісток зап'ястка, п'ясткових кісток і фаланг пальців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Музика Ф. В. Анатомія людини: навч. посіб. / Музика Ф.В., Гриньків М.Я., Куцериб Т.М. – Л.: ЛДУФК, 2014. – 360 с.
2. Гриньків М. Я. Анатомія людини: навч. посіб. для лабораторних занять/ Гриньків М. Я., Музика Ф. В., Маєвська С. М., Куцериб Т. М. – Л.: ЛДУФК, 2015. – 128 с.
3. Анатомия человека. В двух томах / Под ред. М. Р. Сапина. – М.: Медицина, 1987.

4. Синельников Р. Д. Атлас анатомии человека / Синельников Р. Д. // Т.1, 2, 3. – М.: Медицина, 1978.
5. Липченко А. Я. Атлас нормальной анатомии человека /Липченко А. Я., Самусев Р. П. – М.: Медицина, 1989.

Додаткова література:

1. Очкуренко О. М. Анатомія людини / Очкуренко О. М., Федотов О. В. – К.: Вища школа, 1992.
2. Свиридов О. І. Анатомія людини / Свиридов О. І. – К.: Вища школа, 2001.
3. Федонюк Я. І. Функціональна анатомія / Федонюк Я. І., Мицкан Б. М., Попель С. Л. та ін. – Тернопіль, 2007.
4. Иваницкий М. Ф. Анатомия человека / Иваницкий М. Ф. – М.: ФиС, 1985.
5. Анатомия человека / Под ред. Гладышевой А.А. – М.: ФиС, 1977.
6. Хоменко Б. Г. Анатомія людини. Практикум / Хоменко Б. Г. – К.: Вища школа, 1991.
7. Міжнародна анатомічна номенклатура. Український стандарт / Під ред. Бобрика І. І., Ковешнікова В. Г. – К.: Здоров'я, 2001.